

die hij prefereert — de kennis waarvan nagenoeg onze eenige bron is voor het latere werk — nauwelijks verandering lijkt te brengen.

Als portrettist is althans zijn evolutie duidelijker. Alweder in het onklare over den aanvang, zien we hem in het begin van het laatste decennium der 18e eeuw in de beste tradities van zijn tijd, gevoelig van schildering, blank van coloriet, koel maar geenszins kil, en geheel missend het benepene en krampachtige in de vormgeving van een groot deel der inheemsche portretkunst, zijn modellen naar het uiterlijk sober maar waar kenschetsen en weet hij ook meermalen den mensch daarachter voor ons te doen leven. Maar het in de eerste jaren der nieuwe eeuw veldwinnende classicisme laat niet na ook in De Lelie's kunst langzamerhand veranderingen te doen optreden. Stelliger vorm, de minder op toon dan op kleur berustende schildering, die aan stoutheid lijkt te winnen, maar later naar het gladde gaat, de deformatie in de teekening voornamelijk der kleinere portretkoppen, zijn er symptomen van. Soms ongewoon sterk, soms veel minder sprekend, blijven deze kenmerken den stijl zijner latere jaren onderscheiden, waarin enkele malen als nieuw element nog optreedt een poging tot statieuzer entourage, die lijkt samen te hangen met het ietwat opgeblazene, dat het jonge koninkrijk wel meer in zijn manieren toont. Schier onveranderlijk blaken de modellen nu van een Rubensachtige gezondheid, maar wekken daartegenover niet den indruk van een zeer gecompliceerd geestesleven.

Als zoovelen van zijn generatie vertoont ook De Lelie het schouwspel van den oudere, die, op den drempel van een nieuwen tijd gekomen, eigen wezen, misschien onbewust, ten deele ontrouw moest worden, om zich aan nieuwe waardebepalingen aan te passen. Doch hoe men ook tegenover de uitkomst sta, zijn leven en werk mogen geenszins aangemerkt worden als geen vrucht te hebben gedragen en ons beeld van zijn jaren zou zonder zijn verschijning zeker aanmerkelijk minder volledig zijn.

N O T E N

¹ DI IV, p. 39. — ² *Geschiedenis van het R. C. Maagdenhuis*, door T. C. M. H. van Rijkevorsel, Amsterdam 1887, p. 163. — ³ *De genootschapsportretten van Felix Meritis*, p. 203 v.v. in 35e jaarboek *Amstelodamum*. — ⁴ Men zie hiervoor het artikel in *Maandblad voor Beeldende Kunsten*, Nov. 1936, *De gedaanteverandering van een compositie*. — ⁵ Naar vriendelijke mededeeling van Mr A. Staring te Vorden. — ⁶ Een quitantie, in de *Universiteitsbi-*